

Nr 207

Av herrar **Hamilton** och **Lothigius**, om rätt till skatteavdrag för donationer och utgifter för kulturminnesvårdande ändamål.

Den svenska kulturminnesvården, officiellt främst representerad av riksantikvarieämbetet, har ytterst begränsade ekonomiska resurser att restaurera, konservera eller på annat sätt vårda ur kulturhistorisk synpunkt värdefulla minnesmärken av skilda typer. Anslagen på riksstaten till riksantikvarieämbetets förfogande förslår endast till de allra angelägnaste och nödvändigaste arbetena och skyddsåtgärderna. Visserligen erhålles stundom därutöver bidrag från fonder, såsom t. ex. lotterimedelsfonden, och av kommuner, stiftelser och sammanslutningar av olika art, men icke heller dessa bidrag möjliggör ett förverkligande av mer än en bråkdel av de många och viktiga arbeten som är en förutsättning för att åt eftervärlden skall kunna vidmakthållas de för kunskapen om vårt lands kulturutveckling och historia oersättliga dokument, som fornlämningar, äldre bebyggelse och dess inredning utgör.

I några fall har det varit möjligt att genomföra vissa konserverings- eller andra vårdnadsarbeten av synnerligen angeläget slag för medel som i varje särskilt fall donerats av privatpersoner. I andra fall har enskilda ägare till kulturhistoriskt märkliga minnesmärken av skilda slag — ofta med uppoffrande av personlig bekvämlighet och ekonomisk fördel — nedlagt kostnader för vidmakthållandet av kulturhistoriska värden.

Behovet av sådana för speciellt kostnadskrävande arbeten omedelbart tillgängliga medel kommer med visshet att ökas i framtiden.

Det moderna samhällets tekniska utveckling utgör i många fall ett dödligt hot mot kulturminnen vilka hitintills, ofta under århundraden, icke tarvat särskilt skydd.

Det förefaller föga troligt att staten helt kommer att kunna påtaga sig de ökade ekonomiska bördor kulturminnesvården härför kräver.

I detta sammanhang bör även särskild uppmärksamhet fästas på den särskilda gren av kulturminnesvården som utövas av landets muséer genom tillvaratagande, bearbetande och bekantgörande av föremål från gången tid.

Det synes vara ytterst angeläget att undersöka varje möjlighet att stimulera enskilda personer att lämna bidrag till kulturminnesvårdande ändamål. En väg, som härvid särskilt väl synes i detta hänseende vara värd att prövas, vore att bereda skattebefrielse (avdragsrätt vid taxering) för belopp vilka använts för bidrag till (eller kostnad för) ändamål av denna art. Vi

förutsätter härvid att de ifrågavarande ändamålen i varje särskilt fall skall prövas i den ordning som Kungl. Maj:t kan finna lämplig.

Sådan föreslagen avdragsrätt medges för närvarande icke enskild person, däremot är den tillåten för stiftelse eller sammanslutning, vilken har till huvudsakligt ändamål att främja vetenskaplig undervisning och forskning.

I sitt 1956 avgivna betänkande (SOU 1956: 26) uttalade Byggnadsminnesutredningen önskvärdheten av att åvägabringa vissa skattelättnader för ägare till byggnader, vilka enligt utredningens förslag, på grund av sitt kulturhistoriska värde skulle komma att förklaras för byggnadsminnen. Utredningen uttalar även att dess önskemål rörande kulturhistoriska intressena vid olika beskattningsformer bör kunna tillgodoses utan att rubba eljest vedertagna principer.

Vid upprepade tillfällen har under senare år motioner väckts om avdragsrätt för bidrag till vetenskapliga, religiösa och vissa andra ändamål.

Kulturminnesvård och museiväsen synes dock icke hava nämnts i dessa sammanhang.

Ifrågavarande motioner har dock avstyrkts av bevillningsutskottet vilket hävdar den principiella ståndpunkten att ekonomiskt stöd till sådana ändamål bör lämnas genom anslag från staten. Motionerna har avslagits. Bevillningsutskottets ställningstagande synes dock icke vara helt konsekvent enär det sedan mer än trettio år givits enskild person möjlighet till skattebefrielse enligt förordningen om arvsskatt när det gällt t. ex. viss kvarlåtenskap av kulturhistoriskt värde.

Enär, som framhållits, behovet av hjälp åt kulturminnesvården ökar, hemställes med stöd av vad ovan anförts,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag i syfte att avdragsrätt införes för donationer och utgifter till kulturminnesvårdande ändamål, förutsatt att varje ändamål godkännes i den ordning, som Kungl. Maj:t kan finna lämplig.

Stockholm den 27 januari 1959

Fredrik-Adolf Hamilton

Carl-Wilhelm Lothigius